

STUMPHÖG

STUMPHÖG HAR SITT ursprung i Bräde men har sedan utvecklats till ett helt eget spel som trots dess slumpartade natur ställer tämligen stora krav på spelarna. Stumphög är mycket populärt bland misslor. Man har visserligen inga Stumphögsturneringar, men den bästa i varje by kallas Stumpen, och dessa utmanar varandra för att kora en Storstump. Att bli kallad för "Stumpen" är med andra ord en komplimang för misslor. Spelet har inte nått människornas adel, mestadels för att man inte har någon vacker spelplan eller snidade pjäser. Det är med andra ord alldeles för enkelt för deras kultiverade smak.

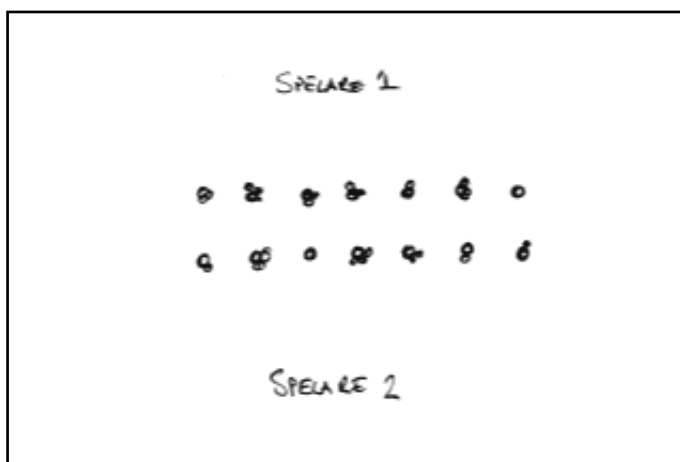
Spelplan och spelpjäser

Det man behöver för att spela Stumphög är sjuttio små stenar, två tärningar (sexsidiga), en motspelare och en relativt slät yta. Spelarna sitter mitt emot varandra på den släta ytan, ofta med benen korslagda, men vilket annat bekvämt sätt som helst går bra.

Spelplanen och stenarna

Varje spelare tar en hög om trettiofyra stenar och lägger i knät. Framför sig lägger han ut sju stenar i rad, med relativt stort mellanrum. En halv fot är lagom.

'Spelplanen' ser nu ut så här:

Varje spelare slår nu en tärning. Den som slår lägger en sten till höger om de dubbla raderna. Slår spelarna lika slår båda om tills någon slår högst.

Den ensamma stenen till höger om spelplanen utgör grunden för Stumpen. Resten av stenarna läggs i varsin hög bredvid spelarna, på den sida som är längst bort från Stumpen. Dessa högar kallas Högen eller Inne. Spelaren som lade Stumpen ska nu ha 27 stenar i sin Hög, och den andre spelaren ska ha 28 stenar.

Terminologi

De femton stenar som nu ligger ensamma på spelplanen kallas för högar. Varje hög måste innehålla minst en sten. En sten är en sten som ligger i en hög.

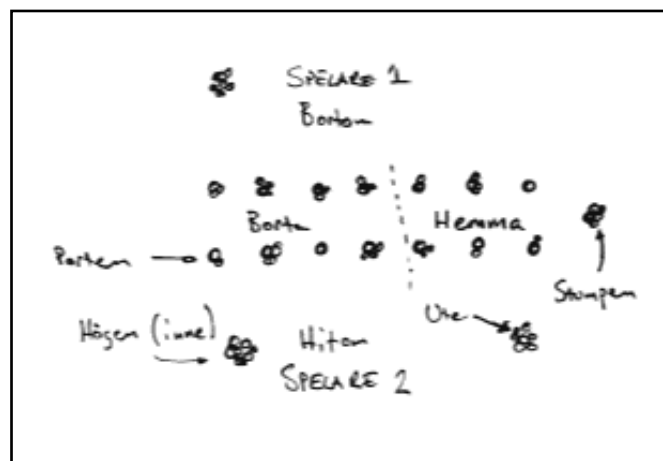
Den sida som är närmast en spelare kallas Hitom, och den sida som ligger längst bort kallas Bortom.

De sex högar som ligger närmast Stumpen kallas Hemma. De övriga åtta kallas Borta. De två högar som ligger längst bort från Stumpen kallas Porten. Varje spelare slår in till den Port som ligger närmast honom.

Varje spelare har dessutom två högar till. Dessa ingår inte i spelplanen utan ligger vid sidan av. Dels har man högen Högen (kallas även Inne) som ligger vid framsidan av spelaren från Stumpen sett, dels har man högen Ute som oftast ligger i knät på spelaren eller mellan spelaren och Stumpen.

Att flytta en sten kallas att slå. Man slår in en sten från Högen till Porten, man slår ut en sten från Stumpen till Ute, och man slår över till Högen om man råkar flytta förbi Stumpen.

Exempel: Antag att det är spelare tvås tur. Ur hans synvinkel ser spelplanen ut så här:

Att Slå

Det är alltid spelaren som lade Stumpen som börjar slå. Därefter alternerar man, så att varje spelare slår varsin gång.

Flytta

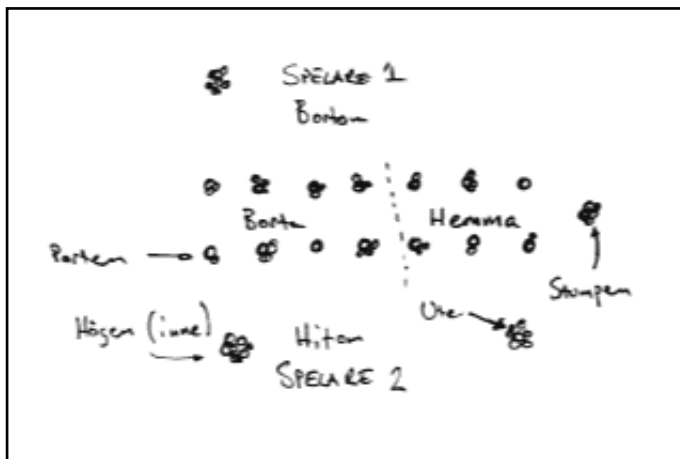
När man flyttar ('slår') börjar man med att slå de båda tärningarna. En av dem anger hur många stenar man får slå, den andra hur många högar man får slå dem. Detta nämns högt med antalet stenar man får slå, följt av hur många högar. Alla stenar måste slås från samma hög.

VIKTIGT: Det måste alltid finnas minst en sten kvar i varje Hög, utom i Ute och Högen. Om det inte finns tillräckligt med stenar i någon hög kan man inte slå från den högen. Kan man inte slå från någon hög får man passa.

Exempel: Jag slår en trea och en femma. Jag kan då flytta tre stenar fem högar, eller fem stenar tre högar. Det första fallet nämns som "Tre-Fem", och det andra som "Fem-Tre".

Man slår alltid från Stumpen på Hitomsidan av spelplanen och mot Stumpen på Bortom. Stenarna i Stumpen kan inte slås annat än ut.

Exempel: Spelare Två slår så här:

Han slår in från Högen till Porten och han slår ut från Stumpen till Ute. Spelare Ett slår åt andra hållet.

Man kan slå i Hemma endast om en av tärningarna visar en etta. Man slår då ett steg, och det är den andra tärningen som avgör hur många stenar man slår.

Exempel: Jag slår en etta och en fyra. Säger jag "Fyra-Ett" kan jag slå fyra stenar ett steg, även i Hemma. Säger jag "Ett-Fyra" kan jag inte slå stenar i Hemma, bara Borta.

Slå Över

Skulle man slå över, det vill säga flytta ett visst antal stenar förbi Stumpen, slås dessa stenar till motståndarens Hög. Man måste med andra ord slå exakt antalet steg som krävs för att komma till Stumpen.

Slå In

En sexa på en tärning innebär att man kan slå in från högen. Man slår in i den högen som är på spelarens sida, längst bort från Stumpen. Denna hög kallas Porten. Skulle man inte ha tillräckligt med stenar i Högen för att slå in vad som krävs tar man det som skjuter över från motståndaren. En dubbelsexa innebär att man (om man vill och kan) slår in sex stenar från motspelaren till sin egen Port. Man slår i första hand in från motståndarens Ute, i andra hand från hans Hög.

Exempel: Jag slår "Sex-Fem". Problemet är att jag bara har tre stenar kvar i Högen. De överskjutande två stenarna tar jag från motståndarens Ute.

Slå Ut

Varje gång man slår en sten till Stumpen får man automatiskt slå ut en av dessa till Ute.

Exempel: Jag slår "Tre-Fem" och slår alltså tre stenar till Stumpen. En av dessa slås automatiskt ut, och de övriga två ligger kvar i Stumpen.

Slår man lika kan man slå ut från Stumpen till Ute. Man slår i så fall ut lika många stenar som summan av tärningarna. Om det inte finns tillräckligt med stenar i Stumpen slår man ut direkt från högen istället. Kom ihåg att en sten alltid måste vara kvar i Stumpen.

Exempel: Jag slår två fyror. Jag säger "Fyra-lika" och slår ut åtta stenar från Stumpen till Ute. Antag att det bara fanns tre stenar i Stumpen. Två av dessa får jag slå ut. De överskjutande sex måste jag ta från Högen.

Pass

Kan man inte flytta alls säger man "Pass".

Vinnare

Det finns två sätt att vinna i Stumphög. Det ena är att slå ut över fyrtio stenar till Ute. När har trettio stenar eller mer i Ute måste man varna motståndaren, vilket traditionellt görs med ordet "Stumpvarning". När man lyckas komma över fyrtiostensgränsen har motståndaren "slängt bort Stumpen" och förlorat.

Det andra sättet att vinna är att "torka ut" motståndaren. Om man inte har några stenar i vare sig Hög eller Ute är man uttorkad och har förlorat.

Taktiska Tips

Stumphög har aldrig någon säker vinnare. Tärningarna är tämligen elaka, men det krävs viss strategi för att kunna vinna.

Stenarna är relativt säkra i Hemma. Naturligtvis är de mer säkra i Bortom Hemma, i och med att de då kan flyttas in i Stumpen. Stenarna är mycket säkra i Bortom Borta, eftersom man då med lite tur kan slå dem till Stumpen direkt, vilket inte motståndaren kan göra.

Att flytta in i Stumpen är en fördel. Dels slår man automatiskt ut en sten till Ute, dels är det bara bra om det finns mycket stenar i Stumpen. Om det finns lite stenar i Stumpen och motståndaren slår ut många stenar finns alltid risken att han får slå ut direkt från Högen. Visserligen kan du chansa på att göra likadant själv, men det är inte att föredra. Risken för det är för stor.

Ta varje chans du har att slå in från motståndarens Ute. Det ökar risken för att han torkas ut.

Så gott som alla stenar måste ut på planen förr eller senare. Det finns femtiofem lediga stenar, och för att vinna måste du få fyrtio av dem till Ute. Detta kan bli rätt tufft. Försök dock hålla kvar så mycket stenar som möjligt i Högen.